

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра загальної, вікової та педагогічної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
“ _____ О.Б. Жильцов _____
_____ 2015 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологія професійної діяльності

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки 6.030103 «Практична психологія»

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність _____

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення Інститут людини

(назва інституту, факультету, відділення)

2014 - 2015 навчальний рік

Робоча програма «Психологія професійної діяльності» для студентів за напрямом підготовки 6.030103 «Практична психологія».

Розробники: Москальов Максим Володимирович, кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної, вікової та педагогічної психології.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

Протокол №5 від “29” грудня 2014 року

Завідувач кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

_____ (О.П. Сергєєнкова)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини Н.А. Клішевич
2

ЗМІСТ

Пояснювальна записка. .

Структура програми навчальної дисципліни

I. Опис предмета навчальної дисципліни

II. Тематичний план навчальної дисципліни.

III. Програма .

IV. Навчально-методична карта дисципліни. . . .

V. Індивідуальна навчально-дослідна робота.

VI. Тематика ІНДЗ .

VII. Система поточного та підсумкового контролю.

VIII. Методи навчання

IX.. Методичне забезпечення курсу

X. Список рекомендованої літератури .

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Психологія професійної діяльності» є нормативним документом Київський університет імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою загальної, вікової та педагогічної психології на основі освітньо-професійної програми підготовки спеціалістів відповідно до навчального плану для всіх спеціальностей денної форми навчання.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи в організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати спеціаліст відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики; алгоритми вивчення навчального матеріалу дисципліни «Психологія професійної діяльності»; необхідне методичне забезпечення; складові та технології оцінювання навчальних досягнень студентів.

Народні маси пройшли тривалий шлях формування та еволюції. Вони є продуктом соціально-економічного та суспільно-історичного розвитку кожної країни. У сучасному світі чітко простежується тенденція до активізації діяльності громадських рухів та об'єднань. Все це зумовило необхідність вивчення у вищих навчальних закладах даного курсу. Цей курс має міжгалузевий характер та тісно пов'язаний з багатьма суспільствознавчими дисциплінами.

Мета курсу – розкрити психологічні засади професійного самовизначення, становлення і розвитку суб'єктів навчально-виховного процесу у процесі професійного навчання у ВНЗ.

Завдання курсу:

➤ оволодіння психологічними знаннями щодо змісту і структури майбутньої професійної діяльності, психологічних основ навчання й виховання майбутніх фахівців у ВНЗ;

➤ оволодіння діагностичним інструментарієм щодо дослідження особливостей професійного навчання і професійного становлення майбутніх фахівців;

➤ оволодіння технологією надання відповідної психологічної допомоги майбутнім фахівцям у процесі їх безпосередньої професійної підготовки й майбутньої діяльності, досвіду вивчення особистості у соціальній сфері професійної діяльності фахівців.

Під час лекційних та семінарських занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти **набувають умінь та навичок:**

- психологічного змісту та структури ефективності діяльності;

- психологічні особливості професійної діяльності та умови підвищення її ефективності;
- психологічний зміст та умови підвищення якості навчально-виховного процесу у ВНЗ;
- психологічні особливості професійного самовизначення майбутнього фахівця;
- психологічні проблеми професійного і особистісного становлення і розвитку фахівця;
- зміст і чинники професійної кар'єри фахівців, у тому числі, викладачів вищої школи;
- психологічні умови становлення фахівця-професіонала
- психологічні технології професійного і особистісного розвитку фахівців, у тому числі, і в системі післядипломної педагогічної освіти

уміти:

- складати психологічно обґрунтовані програми навчання й виховання майбутніх фахівців у ВНЗ;
- використовувати діагностичні методики для вивчення особливостей професійного становлення і розвитку фахівців у процесі навчання у ВНЗ;
- здійснювати психологічну підготовку студентів-майбутніх фахівців до оптимізації власної діяльності в навчально-виховному процесі у ВНЗ;
- організовувати оптимальні взаємодію й спілкування з усіма суб'єктами навчально-виховного процесу у вищій школі;
- використовувати набуті знання для самоаналізу власної професійної діяльності зокрема і професійного шляху загалом, складання, реалізація і корекція програми професійного і особистісного розвитку тощо.

Дана навчальна дисципліна вивчається протягом семестра. Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 72 год., із них 12 год. – лекції, 16 год. – семінарські заняття, 32 год. – самостійна робота, модульний контроль– 4 год, індивідуальна робота – 8 год.

Вивчення бакалаврами навчальної дисципліни «Психологія професійної діяльності» завершується складанням заліку.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 0103 «Соціально-політичні науки» (шифр і назва)	Нормативна	
	Напрямок підготовки 6.030103 «Практична психологія» (шифр і назва)		
Модулів – 2		Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		4-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – 1		Семестр	
Загальна кількість годин – 72		8-й	-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 32 самостійної роботи студента – 36	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		12 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		36 год.	год.
		Індивідуальні завдання:	
		4 год.	
Вид контролю:			
залік			

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семинарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Модульний контроль
Змістовий модуль I									
ПСИХОЛОГІЯ ПРОФЕСІЙ ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН									
1.	Психологія професій: сутність та особливості	4	4	2		2		6	
2.	Становлення психології професій	4	4	2		2		6	
3.	Психологічний зміст та структура діяльності	4	4	2		2			
4.	Мотивація поведінки й професійної діяльності особистості	4	4			2	2	6	
	<i>Модульна контрольна робота</i>	2							2
	Всього	36	16	6		8	2	18	2
Змістовий модуль II									
ПРОФЕСІЙНА ПСИХОЛОГІЯ									
5.	Психологія професійного самовизначення майбутніх фахівців	4	4	2		2	2	6	
6.	Психологічні особливості та чинники професійного розвитку й кар'єри майбутніх фахівців	4	4	2		2		6	
7.	Психологічна діагностика особливостей професійного становлення майбутніх фахівців	4	4	2		2		6	
8.	Особливості свідомого планування й корекції професійної діяльності майбутніх фахівців	4	4			2			
9.	Психологія виховання у ВНЗ								
	<i>Модульна контрольна робота</i>	2							2
	Всього	36	16	6		8	2	18	
	Всього за навчальний період	72	32	12		16	4	36	4

ІІІ. ПРОГРАМА ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І

ЛЕКЦІЯ 1. СТАНОВЛЕННЯ ПСИХОЛОГІЇ ПРОФЕСІЙ

Зміст поняття «професійне становлення». Розвиток особистості в процесі професійного становлення. Процес професійного становлення. Індивідуальна траєкторія професійного життя. Знання психологічних особливостей професійного розвитку.

Основні поняття теми: професія, професійне становлення, професійний розвиток, психологічні особливості розвитку.

СЕМІНАР 1. ОСОБЛИВОСТІ ОНТОГЕНЕЗУ ПСИХОЛОГІЇ ПРОФЕСІЙ

Місце професійної діяльності в житті кожної людини. Проблема вибору професій. Професійний відбір. Професійна адаптація до професійної діяльності. Розвиток соціальної ідентичності. Психологічні особливості взаємодії особистості і професії. Предмет, задачі та методи професійної психології. Відмінні ознаки галузей прикладної психології. Основні концептуальні положення професійної психології. Професійна психологія як спеціальність.

СЕМІНАР 2. ПСИХОЛОГІЯ ПРОФЕСІЙ: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ

Поняття професійне становлення особистості. Динамічний процес «формування» особистості. Соціально-професійна спрямованість. Перебудовою провідної діяльності. Протиріччя між особистістю й зовнішніми умовами життєдіяльності. Детермінанти професійного становлення. Утворення, професійні знання й уміння, загальні й спеціальні здатності, соціально значимі й професійно важливі якості становлять професійний потенціал розвитку фахівця. Провідний фактор професійного становлення особистості є система об'єктивних вимог до неї. Значення у професійному становленні соціально-економічних умов, соціально-професійних груп й активності самої особистості. Системою стійко домінуючих потреб, мотивів, інтересів, орієнтацій. Моделі становлення професійної діяльності. Траєкторії професійного становлення. Стадії професійного становлення.

ЛЕКЦІЯ 2. ПСИХОЛОГІЧНИЙ ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА ДІЯЛЬНОСТІ

Активність і діяльність. Роль діяльності в становленні особистості людини. Структура діяльності особистості: мета, мотиви, дії. Механізм

планування, регулювання і контролю дій. Опанування діяльністю. Навички і вміння. Основні види діяльності (праця, навчання, гра) і їхня психологічна характеристика. Діяльність і поведінка. Вчинкова активність.

Основні поняття теми: активність, діяльність, становлення, планування, опанування, навички, вміння.

СЕМІНАР 3. ПОНЯТТЯ АКТИВНОСТІ І ДІЯЛЬНОСТІ В СТАНОВЛЕННІ ОСОБИСТОСТІ

Активність і діяльність. Активність і її види. Поняття про діяльність. Діяльність і імпульсивна поведінка. Орієнтувальна основа діяльності (ООД):ООД₁ і ООД₂. Зовнішня (фізична) і внутрішня (психічна) діяльність. Роль діяльності в становленні особистості людини.

Структура діяльності особистості: мета, мотиви, дії. Дія як процес, спрямований на досягнення поставленої мети. Дія і рух. Види дій. Інтеріоризація і екстеріоризація дій. Механізм планування, регулювання і контролю дій. Акцептор дії (П. Анохін).

Опанування діяльністю. Навички і вміння. Етапи і чинники продуктивності формування навички. Взаємодія навичок. Уміння як використання знань і навичок для досягнення мети діяльності. навички як дія, виконання якої стало потребою. Шляхи формування навичок.

Основні види діяльності (праця, навчання, гра) і їхня психологічна характеристика. Рівні діяльності. Діяльність і поведінка. Вчинок як одиниця поведінки особистості. Вчинкова активність.

ЛЕКЦІЯ 3. МОТИВАЦІЯ ПОВЕДІНКИ Й ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Мотиваційна сфера особистості. Потреби як джерело активності особистості. Мотиви. Види мотивів. Мотив і мотивація. Спрямованість особистості та форми її прояву. Мотивація поведінки особистості. Асоціальні і про соціальні мотиви. Мотивація діяльності. Інтринсивна і екстринсивна мотивація .

Основні поняття теми: мотиваційна сфера, потреби, мотиви, мотивація, спрямованість особистості, ціннісні орієнтації, диспозиції особистості, асоціальні мотиви.

СЕМІНАР 4. СПРЯМОВАНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ТА ФОРМИ ЇЇ ПРОЯВУ

Характеристика мотиваційної сфери особистості. Розкрити специфіку потреб як джерела активності особистості. Мотиви та види мотивів. Охарактеризувати мотив і мотивацію.

Спрямованість особистості та форми її прояву. Потяги і схильності. Інтереси. Переконавання і світогляд. Настановлення. Аналіз структури особистості в залежності від її системоутворюючої позиції (Л.Божович), спрямованості особистості (К. Платонов), особистісного змісту (О.Леонтьєв), настановлення особистості (Д.Узнадзе), ціннісних орієнтацій (А.Петровський), диспозиції особистості (В.Ядов) тощо.

Мотивація поведінки особистості. Асоціальні і про соціальні мотиви. Мотивація діяльності. Інтринсивна і екстринсивна мотивація (Х. Хеккхаузен). психологічні механізми розвитку мотивації особистості (В.К. Вілюнас).

МОДУЛЬ 2 ПРОФЕСІЙНА ПСИХОЛОГІЯ

ЛЕКЦІЯ 4. ПСИХОЛОГІЯ ПРОФЕСІЙ: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ

Опора на положення сучасної психологічної науки і практики. Неукосницьке дотримання психологом етичних норм, виражена орієнтація на цінність іншої людини. Достатня регламентація діяльності нормативними актами. Це передбачає орієнтацію психолога як на інтереси клієнта, урахування його особистісних цінностей, інтересів і збереження психічного здоров'я, так і на необхідність якісного рішення професійних і організаційних завдань, забезпечення ефективного функціонування психіки працівника в процесі їх виконання. Обмеженість можливостей психолога для професійного спілкування і самосовершенствования. Необхідність виконання і інших організаційних обов'язків.

ЛЕКЦІЯ 5. ПСИХОЛОГІЯ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Визначення сутності поняття «професійного самовизначення» майбутнього фахівця. Психологічні проблеми вибору професії майбутнім фахівцем. Професіограма і психограма фахівця. Розвиток особистості в процесі професіоналізації: професіогенез особистості. Вікові особливості професійного становлення і розвитку особистості. Гендерний аспект професійного самовизначення і становлення майбутніх фахівців у вищій школі.

Основні поняття теми: професійне самовизначення, вибір професії, майбутній фахівець, професіограма, психограма фахівця, професіоналізація, професіогенез особистості, професійне становлення.

СЕМІНАР 5. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

Характеристика професійного самовизначення особистості. Проблема вибору професії. Етапи вибору професії. Типові помилки при виборі професії. Профорієнтація як чинник успішного професійного самовизначення. Професіографія. Психологічна класифікація професій (За Є. Клімовим). Професіограма. Професійна орієнтація особистості (за Дж. Холандом). Психограма. Професійні здібності особистості.

Теорія професійного самовизначення Д. Сьюпера. Варіанти професійного самовизначення (за М. Пряжніковим).

Професійне самовизначення і життєвий шлях особистості (Т. Титаренко). Взаємозв'язок професійного і особистісного розвитку. Розвиток особистості в процесі професіоналізації: професіогенезі особистості. Професіоналізм як інтегративна характеристика зрілої особистості. Психологічні характеристики професіонала. Професіоналізм як результат професіогенезу. Позитивний і негативний професіогенез (за В. Гордієнко). Емоційне „вигорання” і професійні деформації особистості.

ЛЕКЦІЯ 6. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ЧИННИКИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ Й КАР'ЄРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Професійна кар'єра суб'єктів навчально-виховного процесу у вищій школі: психологічний аспект. Критерії успішної кар'єри. Професійна кар'єра і професійне становлення особистості. Етапи професійної кар'єри. Вікові особливості професійного становлення і розвитку особистості.

Чинники професійного розвитку викладачів вищої школи. *Особистісні чинники* (рівень педагогічних та управлінських здібностей, рівень домагань, особливості прийняття рішення, цілепокладання тощо). Мотиви вибору кар'єри: прагнення до влади, прагнення до успіху, мотив приналежності (Д. Мак-Клеланд). Мотивація особистісного і професійного вдосконалення і професійна кар'єра. Професійна Я-концепція як детермінанта професійного шляху особистості. Кар'єрні орієнтації („якоря кар'єри") за Е. Шейном. *Організаційні фактори* (потреба організації в спеціалістах певного профілю і наукової кваліфікації, стиль керівництва, орієнтація керівництва на сприяння професійному зростанню працівників, тип організаційної культури, особливості соціально-психологічного клімату у ВНЗ тощо). *Фактори взаємодії особистості і організації* (очікування референтних осіб, збіг власних професійних цілей і цілей організації тощо). *Фактори довкілля* (престиж професії в суспільстві, соціально-культурне середовище, культурно-національні особливості сприймання даної професії і можливостей професійної кар'єри тощо). *Ситуативні фактори* (випадок, неочікувані

зміни в організації, в складі працівників тощо).

Роль вищої школи у запровадженні гендерного підходу до підготовки майбутніх фахівців. Гендерний аспект професійного самовизначення і становлення майбутніх фахівців у вищій школі. Специфічні проблеми професійного становлення фахівців гендерної природи: "страх неуспіху" у чоловіків і "страх успіху" у жінок. Бар'єри професійного становлення жінок (необхідність встановлення балансу між сім'єю і роботою, підвищена відповідальність жінок при прийнятті кар'єрних рішень, ефект "скляної стелі", гендерні, соціокультурні стереотипи тощо). Суперечливий характер норм "мужності" і вимог до особистості фахівця-чоловіка як чинник його професійного стресу. Роль вищої школи у запровадженні гендерного підходу до підготовки майбутніх фахівців.

Основні поняття теми: професійна кар'єра, навчально-виховний процес, успішна кар'єра, психологічні особливості, криза професійного становлення.

СЕМІНАР 6. ПРОФЕСІЙНА КАР'ЄРА І ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

Професійна кар'єра суб'єктів навчально-виховного процесу у вищій школі: психологічний аспект. Кар'єра як успішне просування в галузі суспільної, службової наукової та інших видах діяльності, як рід занять, професія, як свідомо обраний і реалізований людиною шлях посадового зростання тощо. Основні підходи до розуміння поняття "професійна кар'єра": соціально-психологічний, управлінсько-менеджерський, соціально-економічний напрямки (за Л. Карамушкою, А. Поплавською).

Типи кар'єри (за рівнем стабільності): стабільна, звичайна, нестабільна, з множинними проблемами; за спрямуванням (зовнішня і внутрішня, вертикальна і горизонтальна); (за успішністю): успішна, проблемна, неуспішна. Критерії успішної кар'єри. Об'єктивні критерії як соціальний успіх, послідовність професійних позицій, які займає працівник в організації і у професії. Суб'єктивні критерії як ступінь задоволеності життєвою ситуацією, особливості сприйняття професійних успіхів, образу професійного життя та власної ролі в ньому. Зв'язок самооцінки успішності кар'єри з очікуваннями референтної групи та зовнішніми символами успіху (заробітна плата, престиж, визнання, імідж тощо).

Професійна кар'єра і професійне становлення особистості. Етапи професійної кар'єри (за змістом, відповідно до індивідуальних кар'єрних орієнтацій та настановлень, залежно від статусу, потреб працівника). Триступенева модель розвитку кар'єри (за Д. Халлом). Стадії кар'єри (Д. Сьюпер). Стадії кар'єрного зростання (за К.Крамом). Підхід

Е.Шейна до стадій професійної кар'єри.

Особливості організаційного середовища (наявність можливостей для професійної кар'єри, число рівнів посадової ієрархії та кваліфікаційних статусів у даній професії, особливості управління) професійний та особистісний потенціал працівника як передумови виходу на кар'єрне плато.

Вікові особливості професійного становлення і розвитку особистості. Психологічні особливості криз професійного становлення. Феноменологія криз становлення особистості. Кризи як фактор розвитку особистості. Кризи професійного становлення. Професійно обумовлені кризи як фактор особистісного і професійного розвитку. Типологія криз професійного становлення. Проблема усвідомлення змісту, чинників і засобів подолання професійних криз. Аналіз власних психологічних проблем вибору професії, професійних криз особистості та співставлення їх з власними особливостями професійного життя.

Вікові особливості кар'єри (С. Паркінсон). Кар'єрне плато як період у професійному житті фахівця, впродовж якого відбувається поступове падіння і призупинення зовнішньої і внутрішньої динаміки професійного розвитку. Організаційне та особистісне плато.

СЕМІНАР 7. ДОСЛІДЖЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ

Методологічні засади професійної діяльності та підготовки до неї (за Г. Баллом). Психологічна діагностика особливостей професійного становлення і розвитку суб'єктів навчально-виховного процесу у вищій школі. Якісні методи дослідження особливостей професійної кар'єри (матричні, експертні характеристики, групові дискусії тощо). Кількісні методи (тестування, опитування, аналіз продуктів діяльності тощо). Проективні методи дослідження особливостей ставлення працівників освітніх організацій до професійної кар'єри. Методика незавершених речень. Визначення кар'єрних орієнтацій (методика Е. Шейна).

Дослідження індивідуальних особливостей особистості, пов'язаних з успішними професійним навчанням і мабутньою професійною кар'єрою. Визначення гендерних особливостей працівників як чинників їх професійного становлення і професійної кар'єри.

Методи дослідження організаційних факторів, що зумовлюють професійну кар'єру майбутніх фахівців.

СЕМІНАР 8. ОСОБЛИВОСТІ СВІДОМОГО ПЛАНУВАННЯ Й КОРЕКЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ (2

год.).

Особливості професійного розвитку викладачів ВНЗ. Зовнішні бар'єри професійного розвитку освітян: слабка диференціація посад і кваліфікаційних рангів, відсутність ротачії в організаціях, складність об'єктивної оцінки результатів діяльності педагога, незадовільне матеріальне стимулювання професійної кар'єри тощо. Внутрішні бар'єри професійного розвитку викладачів вищої школи: недостатньо високий рівень розвитку мотивації особистісного і професійного вдосконалення; усвідомлення великої відповідальності за результати праці у поєднанні з підвищеним рівнем тривожності значної кількості педагогів; схильність до професійного вигорання та професійної деформації особистості тощо.

Формування психологічної готовності до свідомого планування професійного розвитку суб'єктів навчально-виховного процесу у вищій школі. Розвиток мотивів професійного і особистісного вдосконалення фахівців. Створення сприятливого для професійного становлення і розвитку організаційного середовища, формування сприятливого соціально-психологічного клімату, атмосфери творчості, справедлива оцінка праці, забезпечення можливості "горизонтальної" кар'єри тощо.

Попередження "старіння" професійних знань, умінь, навичок через організацію неперервного професійного навчання. Врахування гендерних особливостей професійного становлення і розвитку суб'єктів навчально-виховного процесу у вищій школі. Створення оптимальних умов для професійного самовизначення і розвитку чоловіків. Психологічна підтримка професійного самовизначення і розвитку жінок.

Технологія психологічного забезпечення професійного розвитку викладачів ВНЗ в умовах очно-дистанційної форми навчання. Методи активізації професійного і особистісного саморозвитку. Складання індивідуальної програми професійного саморозвитку викладачів вищої школи. Психотехнології підготовки до конструктивного подолання криз в професійному становленні і розвитку суб'єктів навчально-виховного процесу у вищій школі.

Основні поняття теми: політична реклама, PR, етика відносин.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Психологія професійної діяльності»

Разом: 72 год.: лекції – 12 год., семінарські заняття – 16 год., самостійна робота – 36 год., модульний контроль – 4 год., залік

Загальна кількість балів – 194, коефіцієнт: 1,9

Назва модуля	Змістовний модуль 1 ПСИХОЛОГІЯ ПРОФЕСІЙ ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН	Змістовний модуль 2 ПРОФЕСІЙНА ПСИХОЛОГІЯ
Кількість балів модуль	93	101
Теми лекцій	1. Становлення психології професій 2. Психологія професій: сутність та особливості 3. Психологічний зміст та структура Діяльності (3 бали)	1. Мотивація поведінки й професійної діяльності особистості 2. Психологія професійного самовизначення майбутніх фахівців 3. Психологічні особливості та чинники професійного розвитку й кар'єри майбутніх фахівців (3 бали)
Теми семінарських занять	1. Особливості онтогенезу психології професій 2. Психологія професій: сутність та особливості 3. Поняття активності і діяльності в становленні особистості 4. Спрямованість особистості та форми її прояву	1. Психологічні особливості професійного самовизначення особистості 2. Професійна кар'єра і професійне становлення особистості 3. Дослідження індивідуальних особливостей особистості 4. Особливості свідомого планування й корекції професійної діяльності майбутніх фахівців
ІНДЗ	Творча робота із історіогенезу становлення професійної психології – 30 б	
Самостійна робота	Презентація досліджень психології професійної діяльності – 20 б	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 25 б	Модульна контрольна робота 2 25 б

V. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА (навчальний проект)

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності магістранта, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконанням ІНЗД та прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Психологія масової поведінки» – це вид науково-дослідної роботи спеціаліста, що містить результати самостійного практично-дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчально-професійної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне практичне опрацювання програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Психологія масової поведінки».

Завдання ІНДЗ:

Творча робота із історіогенезу становлення професійної психології – 30 б

Оцінювання ІНДЗ.

Виконання теоретичної частини ІНДЗ оцінюється до 20 балів, практичної – до 10.

Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 5.1 і 5.2.

Таблиця 5.1

Критерії оцінювання ІНДЗ
(теоретична частина дослідження)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	2 бали
2.	Складання плану дослідження	3 бал
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	8 балів
4.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	5 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	7 бали
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	5 бали
Разом		30 балів

Таблиця 5.2

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	28-30	Відмінно
Достатній	22-27	Добре
Середній	16-21	Задовільно
Низький	0-15	Незадовільно

Якщо при перевірці в ІНДЗ не виявлено суттєвих фахових помилок, оформлення її відповідає вимогам кафедри, то така робота може бути прийнята без захисту з оцінкою „відмінно”. У всіх інших випадках ІНДЗ захищається автором з виставленням відповідної оцінки в межах до 30 балів.

ВІДМІННО, що відповідає 28-30 балам, ставиться: при виконанні ІНДЗ у повному обсязі, теоретична та практична частини не мають помилок; відповіді на запитання вичерпні й аргументовані; оформлення відповідає

вимогам кафедри.

ДОБРЕ, що відповідає 22-27 балам, ставиться якщо: ІНДЗ виконано в повному обсязі і вона не має помилок, які потребують її переробки; відповіді на запитання даються по суті, але не в деталях.

ЗАДОВІЛЬНО, що відповідає 16-21 балам, ставиться, якщо ІНДЗ виконана не в повному обсязі; мають місце помилки; оформлення не відповідає вимогам; відповіді на запитання даються не в повному обсязі.

НЕЗАДОВІЛЬНО, що відповідає 0-15 балам, виставляється якщо: ІНДЗ виконана не в повному обсязі; мають місце суттєві помилки, які тягнуть за собою переробку; оформлення не відповідає вимогам; на запитання студента дає неправильні відповіді.

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Педагогічна психологія».

Студент може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ – 30 балів.

VI. ТЕМАТИКА ІНДЗ

1. Психологічні особливості професійної діяльності викладача вищої школи.
2. Психологічні проблеми навчання у вищій школі та засоби їх розв'язання.
3. Психологічні проблеми виховання у вищій школі та засоби їх розв'язання.
4. Професійно важливі якості особистості викладача у вищій школі та умови їх розвитку.
5. Психологічні умови створення сприятливого організаційного середовища у навчально-виховному процесі вищої школи.
6. Психологічні умови успішного професійного самовизначення майбутнього фахівця.
7. Взаємозв'язок професійного і особистісного розвитку.
8. Професійна кар'єра викладача вищої школи.
9. Методи активізації особистісного і професійного розвитку майбутніх фахівців.
10. Особливості реалізації гендерного підходу у навчально-виховному процесі вищої школи.
11. Кар'єрні орієнтації майбутніх фахівців як чинник їх професійного самовизначення.
12. Професійна самосвідомість як детермінанта професійного розвитку особистості.

13. Професійні кризи викладачів вищої школи та умови їх конструктивного розв'язання.
14. Психологічні умови попередження синдрому емоційного „вигорання” та професійних деформацій особистості викладачів вищої школи.
15. Психологічна готовність викладача вищої школи до професійної діяльності.

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО

КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення бакалаврів із дисципліни «Психологія масової поведінки» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Кожний модуль включає бали за поточну роботу бакалавра на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу. Реферативні дослідження та есе, які виконує бакалавр за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань бакалаврів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрантів застосовуються такі методи:

➤ *Методи усного контролю:* індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.

➤ *Методи письмового контролю:* модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт.

Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 7.1, табл. 7.2.

Таблиця 7.1

Розподіл балів, що присвоюються бакалаврам за різні види навчальної роботи

Види навчальної роботи студентів	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку
Відвідування лекції	1	6
Відвідування семінарських та практичних занять	1	8
Відповідь на семінарському занятті	10	80
ІНДЗ	1	30
Самостійна робота	1	20
Модульна контрольна робота	25	50
Загалом		194

Відповідно до попередньої таблиці у табл. 6.1 представлено розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення дисципліни «Психологія професійної діяльності».

Таблиця 7.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 74	«задовільно»	ED
75 – 89	«добре»	CB
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за

4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у таблиці.

Таблиця 7.3

Загальні критерії оцінювання результатів навчання

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники (основна та додаткова література);
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;

Х. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ОСНОВНА:

1. Сыманюк Э.Э. Психология профессионально обусловленных кризисов / Сыманюк. – М.: Изд-во Московского психолого-педагогического инс-Э.Э.та; Воронеж: изд-во НПО “МОДЭК”, 2004. – 320 с
2. Пряжников Н.С. Методы активизации профессионального и личностного самоопределения: Уч.- метод. пособие. – 2-е изд., стереотип / Н.С.Пряжников. – М. : изд-во Моск. психолого-социального института; Воронеж: “МОДЭК“, 2003. - 400с.
3. Максименко, С.Д., Карамушка, Л.М., Зайчикова, Т.В. Синдром «професійного вигорання» та професійна кар'єра працівників освітніх організацій: гендерні аспекти. Міленіум, 2006.
4. Климов, Е.А., Носкова, О.Г. Психология как профессия. МГУ им. М.В. Ломоносова, Москва, 2002
5. Сорочан, В.В. Психология профессиональной деятельности: Конспект лекций, 2005
6. Фрейджер, Р., Фэйдимен, Д. Теории личности и личностный рост. Питер, Санкт-Петербург, 2002.

ДОДАТКОВА

1. Безносков С. П. Профессиональная деформация личности / С. П. Безносков - СПб: Речь, 2004. – 272 с.
2. Бондарчук О.І. Професійна кар'єра керівників шкіл: психологічний аспект // Актуальні проблеми психології/ О.І. Бондарчук .Том 1: Соціальна психологія. Психологія управління. Організаційна психологія. – К.: Інститут психології ім. Г.С. Костюка АПН України, 2002. – Ч, Т. 6. – с.86 - 89.
3. Бондарчук О.І. Загальна психологія / О.І. Бондарчук, О.Л. Туриніна. – К. : Логос, 2004. – 140с.
4. Бурлачук Л.Ф. Словарь-справочник по психодиагностике / Л.Ф. Бурлачук. – СПб: Питер, 2000. – 538 с.
5. Вилюнас В.К. Психологические механизмы мотивации человека / В. К. Вилюнас. – М. : Изд-во МГУ, 1990. – 288 с.
6. Гендерний підхід в управлінні загальноосвітніми навчальними закладами : навч. посібник / За заг. ред. В.В. Олійника, Л.І. Даниленко. – К. : Логос, 2004. – 212 с.